Jaana Viemerö

Kuulemistilaisuus 22.10.2025, Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto

# HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

### Hallituksen esitys

Hallituksen esityksen kohdassa Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen, todetaan: "*Asuntopoliittisten toimenpiteiden tavoitteena on huolehtia riittävästä asuntorakentamisesta, tukea talouskasvua ja työllisyyttä, uudistaa asuntokantaa, edistää rakennusalan kilpailua, lisätä kotitalouksien valinnanvapautta sekä vastata ihmisten asumistarpeisiin. Toimivat asuntomarkkinat edistävät kasvavien kaupunkiseutujen hallittua yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja luovat edellytyksiä seutujen taloudelliselle elinvoimalle sekä erilaisten palvelujen tehokkaalle järjestämiselle. Kysyntään joustavasti reagoiva riittävä asuntotarjonta on avainasemassa kasvavien keskusten asumisen kohtuuhintaisuuden toteutumisessa ja seudun kilpailukyvyn parantumisessa. Kaupungistumisen lisäksi väestön ikääntyminen, kasvava tarve työvoimalle ja lisääntynyt maahanmuutto ylläpitävät asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa. Väestöltään vähenevillä alueilla kehitetään ratkaisuja tyhjenevien asuntojen ongelmaan erityisesti tuetun asuntokannan suhteen. Valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntotuotannon perusteena ovat asuntojen pitkäaikainen käyttötarve sekä hankkeiden taloudellinen kestävyys. Tuettu asuntotuotanto kohdistetaan pääsääntöisesti suurille kaupunkiseuduille, joilla tarve kohtuuhintaiselle asumiselle on suurin ja ihmisille, joiden on vaikea vuokrata asuntoa vapailta markkinoilta".*

## Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n lausunto

### Yleistä

Erityistä tukea tarvitsevien ryhmien asuntorakentamista koskevat linjaukset näkyvät määrärahaosassa "Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus" -rivillä, sekä kohdassa "Erityisryhmien avustukset". Vuonna 2024 korkotukilainojen hyväksymisvaltuus oli 2250 miljoonaa euroa, vuonna 2025 se oli 1750 miljoonaa euroa ja talousarvioesityksessä vuodelle 2026 hyväksymisvaltuus on 1135 miljoonaa euroa. Lisäksi budjettiriihessä syyskuussa linjattiin, että ko. määrärahasta leikataan vuonna

CC BY

**Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy**
www.hyvil.fi
etunimi.sukunimi@hyvil.fi
Y-tunnus: 3324881-1

**Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab**
www.hyvil.fi
fornamn.efternamn@hyvil.fi
FO-nummer: 3324881-1

2027 vielä 365 miljoonaa euroa. Erityisryhmien avustukset olivat määrärahaesityksen mukaan 63 miljoonaa euroa vuonna 2024, 15 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja talousarvioesityksessä 15 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

**Hyvil toteaa**, **että asuntopoliittisten toimenpiteiden tavoitteet ovat ristiriidassa määrärahoihin tehtyjen leikkausten kanssa**.

Erityistä tukea tarvitsevat ryhmät, kuten huonokuntoiset ja muistisairaat ikääntyneet, vammaiset henkilöt, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, asunnottomat henkilöt sekä opiskelijat tarvitsevat valtion tukemaa asuntotuotantoa löytääkseen asunnon ja pystyäkseen rahoittamaan asumisensa. Heidän valinnanvaihtoehtonsa asuntomarkkinoilla ovat muita ryhmiä suppeammat, eivätkä he useissa tapauksissa pysty järjestämään asumistaan omatoimisesti.

**Hyvil toteaa, että erityisryhmien asuntorakentamisen määrärahojen vähentämisellä on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen ja toimintaan**.

Tulo- ja koulutustasoon liittyvä segregaatio on lisääntynyt Suomessa 2000-luvulla. Valtion tukemaa asuntotuotantoa on voitu käyttää sosiaalisen sekoittamisen välineenä. Lisääntynyt segregaatio heijastuu asukkaiden kokemaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen, alueen palveluihin, koulujen ja päiväkotien suosioon, asuntojen hintoihin ja muuttovalintoihin. Lisääntynyt segregaatio heijastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarpeeseen. Segregaation ehkäisemiseksi asuntotuotannossa tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja asuntopoliittisten tavoitteiden toteuttamista yli hallituskausien.

**Hyvil toteaa, että edullinen asuntotuotanto on välillinen osa sosiaaliturvapolitiikkaa**.

Vuosina 2024–2025 toteutetut sosiaaliturvamuutokset ovat kohdistuneet erityisryhmien pienituloisiin henkilöihin vaikeuttaen heidän mahdollisuuksiaan asua tarpeitaan vastaavassa asunnossa. On todennäköistä, että asuntorakentamisen määrärahojen vähentämisen vaikutukset kohdistuvat vähintään muutaman vuoden viiveellä samaan väestöryhmään. Hyvinvointialueiden näkökulmasta kehitys voi johtaa merkittävään palvelutarpeen ja kustannusten kasvuun. Vuokranmaksuvaikeuksien, häätöjen sekä asunnottomuuden määrä on kasvanut.

Esityksellä on merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. Huono-osaisuuden keskittyminen lisää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta, joka osaltaan lisää hyvinvointialueiden kustannuksia. Näiden kustannusten suuruutta on vaikea ennakoida

**Hyvil toteaa esityksen kasvattavan hyvinvointialueiden kustannuksia.**

Erityisryhmien asuntotuotannon osalta investointiavustukset ovat mahdollistaneet asuntojen rakentamisen erityisryhmien tarpeisiin sopiviksi. Investointiavustusten leikkaukset vaikeuttavat olennaisesti erityisryhmiä koskevien hankkeiden toteuttamista. Talousarvioesityksen mukainen avustuksen taso,15 miljoonaa euroa, on riittämätön hyvinvointialueiden hankkeiden toteuttamiseen ja ikääntyneiden asumisen turvaamiseen.

Erityisryhmien asumistarpeisiin liittyvät hyvinvointialueiden kustannukset kasvavat ja mahdollisuudet toteuttaa erityisryhmien palveluja heikkenevät samalla kun erityisesti ikääntyneiden ympärivuorokautisten asumisyksiköiden sekä edullisten, ikääntyneille sopivien asuntojen tarve kasvavaa merkittävästi. Samaan aikaan hyvinvointialueiden tulee vähentää sekä vammaisten että ikääntyneiden laitoshoitoa. Kasvavan ikääntyvien asuntotarpeen lisäksi myös tämä hyvinvointialueelle asetettu velvoite palvelurakenteen muutoksesta edellyttää erityisryhmille soveltuvia ja edullisia asuntoja aikaisempaa enemmän.

Erityisryhmien asumiseen kohdistuneiden investointiavustusten väheneminen vaikuttaa hyvinvointialueiden asiakasmaksutuloihin. Ilman asuntorakentamisen tukia vuokrakustannukset ympärivuorokautisissa asumispalveluissa nousevat, mikä vähentää hyvinvointialueiden asiakasmaksutuloja. Asiakasmaksulainsäädännön mukaan vuokrakulut, jotka ylittävät asumistuen enimmäismäärät, sekä asumistuen omavastuut pienentävät varsinaisesta hoivapalvelusta perittäviä asiakasmaksuja. Myös yksityisten palveluntuottajien kustannukset ovat nousseet, minkä seurauksena myös ostopalveluina hankittujen palvelujen asiakasmaksutulot vähenevät.

Esitetty muutos saattaa vaikuttaa myös julkisen sote -palvelutuotannon vähenemiseen hyvinvointialueiden taloustilanteen rajoittaessa niiden mahdollisuutta omaan palvelutuotantoon, koska erityisryhmien asumisen investointitukien väheneminen heijastuu hyvinvointialueille korkeampina investointikustannuksina. Esitetty muutos myös kasvattaa lainanottovaltuuksien tarvetta_niillä hyvinvointialueilla, joilla olisi edellytykset järjestää em. palvelut omana tuotantona ja subventoida asukkaiden vuokrakustannuksia. Kokonaisuudessaan muutokset lisäävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kustannuksia.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Jaana Viemerö
Erityisasiantuntija